

DR. BÁCSKAI MIHÁLY
APÁCZAI-, CSOKONAI- ÉS RADNÓTI-DÍJAS
PEDAGÓGUS

Ha a Miska Bácsi név elhangzik tanári, irodalmi, színházi körökben, mindenki Bácskai Mihályra, a szentesi Horváth Mihály Gimnázium igazgatójára, irodalom és dráma tanárára gondol. 2011. július 4-én egyik volt munkatársamtól e-mailen érkezett a szomorú hír: életének 82. évében meghalt Bácskai Mihály, Miska Bácsi. Ismeretségünk az 1952/53-as tanévben Szegeden, a Radnóti Gimnáziumban kezdődött. Kedvenc szavajárása volt: "egy osztályba jártunk, csak szemben ültünk egymással". Engem egy évig tanított, majd Szentesre helyezték. Tíz évvel később, 1963-ban a Csongrád megye és Szeged megyei jogú város Népművelési Tanácsadójában találkoztunk újból. Az amatőr színjátszás területén külső munkatársunk volt. Munkakörömben elsősorban az amatőr művészeket, köztük a versmondás, a színjátszás tartoztak. Ebből eredően sokat dolgoztunk együtt. Ezen tevékenységünk néhány kedves részletének a föllevenítésével emlékezem barátomra, Miska Bácsira. A Bácsi szó nem életkori megkülönböztetés, hanem a tisztelet jele, ahogy a hagyományos életben az idős emberek tanító néninek hívták a náluk több évtizeddel fiatalabb tanítónót. Az 1960-as években a hagyományos, egész estét betöltő színdarabok bemutatása mellett igényként jelent meg az ünnepeken irodalmi műsorok bemutatása.

RENDRHAGYÓ REQUIEM BÁCSKAI MIHÁLYÉRT

Így alakult ki a színjátszás új formája, az irodalmi színpad. Az 1960-as évek végén a színjátszó csoportok vezetői részére rendezett nyári táborunk előkészítése során vetette föl azt a gondolatot, érdemes lenne a népi gyermekjátékokat beépíteni az irodalmi színpadok, elsősorban az iskolai, gyermek- és diákszínpadok műsoraiba. Ezt lehetővé tette, hogy megyénk gazdag a hagyományokban. Elég Kálmány Lajosnak, akit Móra Ferenc az utolsó magyar sámánnak nevez, hatalmas gyűjtését megemlíteni. Lélekemelő volt látni, részt venni abban a csodában, amikor a tábor résztvevői, felnőtt emberek, önfeledten játszó gyermekeké váltak. Miska Bácsi a televízió által az 1970-es évek elején meghirdetett „Szóljatok szép szavak” pályázatának döntőiben a képernyőn szerepelt a szentesi Horváth Mihály Gimnázium Diákszínpadával, a ma már klasszikus trilógiájával, a *Mög kén' házasodni, Férfjához kéne mönni* és az *Álljon fère, aki házas* című népi játékaival. A *Mög kén' házasodni* műsorukkal megnyerték a pályázat első díját, egy tíz személyes mikrobuzst. Erről a műsorokról az egyik kritikában a következőt írták: „A szentesiek műsorukban a gyerekes naiv mókázás és a vaskos, darabos paraszti humor pólusai között hintáztak. Pompás ötletek és bravúros megvalósítás tűzijáték villogását teremtették meg. Színpadi mozgásuk korukat meghazudtolóan biztos, fegyelmezett. Úgy teletöltötték ugrándozva, viháncolva, móríkásan lépegetve, kigyózva, táncolva, hajlongva a Madách Színház hatalmas, dísztelen színpadát, hogy egy pillanatig sem volt kétséges: ha a Hűvösvölgyben kellene fellépniök, a Nagyrétet is teleszaladgálnák.” Emberismeretére, emberi nagyságára jellemző, amikor az egyik vers- és prózamondó verseny zsűrizésén az első vers elmondása után egy olyan személy második versének a meghallgatását javasolta, aki a leggyöngébben szerepelt. Javaslatát ezzel indokolta. Tudom, hogy beszédhibás, nem neki való verset választott. Rosszul értelmezte, pocskékul mondta el a verset. De egy gyógyszeres kezelés felér neki, hogy itt verset mondhat.

A zsűri többi tagjainak ezek után nem volt ellenvetése, hogy az illető másik versét meghallgassák. Munkahelyem szervezte Sövényházán, névváltozása után Ópusztaszeren az 1960-as évek közepétől az 1980-as évek végéig az Árpád emlékműnél szeptember első vasárnapi „Szobori búcsú”-t fölváltó Árpád emlékünnepe, munkás–paraszt találkozót, ami később áthelyeződött augusztus 20-ára. Keresnünk kellett egy frappáns jelmondatot. Ebben Miska Bácsi segítségét is kértük. Végül Vörösmarty Mihály 1830-ban írt *Pusztaszer* című négysorosának az első sorát választottuk. Az egész vers jól mutatja, miért csak a vers első sorát idéztük:

*Pusztaszer a nevem, itt szerzett törvényeket Árpád
Hőseivel, s a hont biztos alapra tevé.
S áll az azóta kilenc századnak véridején túl;
Várja virágzását s vajha ne várja hiúnl!*

Hasonlóan jól kellett figyelni 1966-ban, amikor a megye legjobb vers- és prózamondóiból egy megyei irodalmi színpadot toborzott Miska Bácsi, és a helyszínhez, Ópusztaszerhez kapcsolható dokumentumokból, irodalmi alkotásokból állított össze egy műsort. A műsorban az 1945-ben a földosztás során kiállított helyi birtoklevél is fölolvásra került. Szerencsére észrevette, hogy a birtoklevél aláírója Nagy Imre, így a dokumentum végén csak ennyi hangzott el: *aláírás* földművelésügyi miniszter. Ezek, és ezekhez hasonló emlékek vannak bennem Miska Bácsiról. Ha egy mondatban kellene összegeznem életét Mécs László egyik verssorát idézném, amikor a költő megkérdezi a kertben foglalatostkodó idős embert, mit csinál, mire ezt a választ kapja:

*Vadócba rózsát oltok,
hogy szebb legyen a föld.*

Miska Bácsi egész életében rózsát oltott vadócba, hogy szebb, tartalmasabb legyen a világ.

Magister Theodorikus